

L'home que volia ser el Pablo Escobar del nou segle

Una de les seves grans passions són les dones. Li encanten. A 61 anys, i havent-ne passat nou a la presó, ha tingut temps per casar-se amb tres, amb qui ha tingut nou fills. La seva última dona tenia 18 anys quan van casar-se. Va complir-los el mateix dia del casament. Abans de demanar-li la mà, però, va regalar-li un ball al bell mig de la plaça municipal de Canelas, on hi havia fins i tot l'alcalde. Va arribar acompanyat de cinc avionetes i més d'una desena d'uniformats. Cinc mesos més tard va consumir-se el matrimoni. Tot i que ell feia sis anys que era en fuga, i era l'home més buscat del món per l'FBI i la Interpol, a la boda van assistir com a convidats autoritats locals i ex-funcionaris de l'estat de Sinaloa.

La de Joaquín *El Chapo* Guzmán és la història d'un narcotraficant que va fugar-se dues vegades de les presons de més alta seguretat de Mèxic. El primer cop va escapar amagat dins d'un carro de la bugaderia, una fuga que va durar 13 anys, fins a la nova captura. El segon, a través d'un túnel construït des d'una casa a un quilòmetre i mig fins a la seva mateixa cel·la. No hauria estat possible sense la connivència i fins i tot la col·laboració d'uns quants funcionaris. Perquè la història del líder del càrtel de Sinaloa és, també, un retrat ben precís i acurat de la impunitat mexicana.

L'any 2005, la Procuradoria General de la República (PGR) de Mèxic va elaborar un informe psicològic sobre el líder del càrtel de Sinaloa. S'hi llegeix el següent: "Tota la seva personalitat neix de la frustració i el ressentiment. És

Calculador, seductor i venjatiu, el narcotraficant Joaquín 'El Chapo' Guzmán va arribar a ser, després de la mort d'Osama bin Laden, la persona més buscada del planeta. La seva podria semblar una història més de persecució del poder, però és també un retrat acurat de la impunitat mexicana. Amb una possible extradició als Estats Units, els seus dies de glòria poden haver arribat a la fi.

Reportatge de Nicolas Tomás

tenaç i el seu sentiment d'inferioritat es reflecteix en una expressió de superioritat intel·lectual i d'ambició desmesurada pel poder (...) Joaquín Guzmán Loera mata, però mai en calent. Només prem el gallet quan més mal pot causar. És un animal de sang freda i ment complexa que adora, per sobre de tot, el poder". Seductor, venjatiu i calculador, es veu a ell mateix com un "líder amb bons sentiments". Només té dos punts febles: la por de perdre la llibertat i la família.

Aquests mateixos deliris de grandesa, però, són els que l'han portat de nou entre reixes. En el moment en què va creure's invencible va ser vençut. Ama-

gat a la seva Sinaloa natal, a prop del seu estimat Badiraguato, *El Chapo* Guzmán va deixar-se emportar pel seu ego. Des d'allà, va contactar amb gent del món del cinema, com l'actor nord-americà Sean Penn i l'estrella de les telenovelles mexicanes Kate del Castillo, un viatge que va ser documentat per la intel·ligència mexicana. El que volia era rodar un *biopic*, una pel·lícula autobiogràfica, sobre la seva pròpia vida. Qui va moure els fils va ser Del Castillo, amb qui mantenia correspondència des de 2012, quan ella va dir públicament que confiava més en ell que en el Govern i ell li va fer arribar, des de la presó, un ram de flors. Ja tenien fins i tot un productor disposat a fer realitat el seu somni a Hollywood.

Guzmán diu d'ell mateix que no és un narcotraficant, sinó un "home de negocis". Segons la DEA, l'agència anti-drogues dels Estats Units, el seu càrtel de Sinaloa, possiblement el més gran del món en aquests moments, opera com un càrtel empresarial, on ell seria si fa no fa el conseller delegat. Si més no, té més presència internacional que qualsevol multinacional mexicana. Està present en 17 dels 32 estats mexicans i en 54 països del món, més que, per exemple, Amèrica Móvil, propietat del magnat Carlos Slim, amb presència en 19 països americans.

El seu principal negoci és als Estats Units. El càrtel de Sinaloa controla el 30% del mercat de la marihuana i la cocaïna i més del 60% del de l'heroïna en aquest país. El seu volum de vendes anual ascendeix als 3.200 milions de dòlars anuals, segons 'El mal menor en la gestió de les drogues', llibre escrit

per acadèmics mexicans. *El Chapo* Guzmán va arribar a aparèixer en el lloc 1.153 de la llista *Forbes* de persones més riques del món, amb un patrimoni estimat superior als 1.000 milions de dòlars.

De paral·lelismes amb el colombià Pablo Escobar, històric líder del càrtel de Medellín, en són molts, a banda fins i tot d'algunes excentricitats compartides, com la de tenir zoos amb animals exòtics a les seves mansions. Tant Escobar com Guzmán van esdevenir els líders de gegantines organitzacions criminals gràcies a una intel·ligència i una crueltat que semblaven no conèixer límits. Tots dos van estar disposats a lliurar guerres sagnants contra els qui un dia van ser els seus aliats amb l'únic objectiu de guanyar més quotes de poder. Tant el colombià com el mexicà sentien un gran amor per la terra que els va veure néixer i créixer, Antioquia en un cas i Sinaloa en l'altre. També compartien uns cabells ondulats, un bigoti imponent i una mirada penetrant

No obstant això, el càrtel de Medellín, mentre va durar, va ser molt més poderós que el de Sinaloa. L'imperi de Pablo Escobar va arribar a controlar el 80% de la droga que entrava als Estats Units; el de Guzmán, només una quarta part. El càrtel de Medellín va assassinar el triple que el de Sinaloa, aproximadament 10.000 del primer contra 3.000 del segon. La fortuna del narcotraficant colombià, segons la revista *Forbes*, va superar els 30.000 milions de dòlars, mentre el mexicà amb prou feines supera els 1.000 milions de dòlars de patrimoni. Pablo Escobar va declarar la guerra a l'Estat i va arribar a entrar en la política institucional; Joaquín *El Chapo* Guzmán se n'ha mantingut tant al marge com ha pogut.

Aquest cop sí, el president Enrique Peña Nieto sembla determinat a fer el que abans no s'havien atrevit a fer els seus predecessors (ni ell mateix): extraïr Joaquín *El Chapo* Guzmán als Estats Units. Allà l'esperen amb una llarga

Joaquín *El Chapo* Guzmán, emmanillat, al motel on va ser capturat per tercera vegada, després de dues sonades fugues de les presons de més alta seguretat de Mèxic.

llista d'acusacions, que van des del tràfic massiu de drogues i el blanqueig de diners fins a l'assassinat, el segrest o el suborn a autoritats. En cas de ser extradit, haurà d'afrontar judicis en almenys sis estats: Arizona, Califòrnia, Texas, Illinois, Nova York i Florida. No podrà

ser condemnat a la pena de mort, però sí que pot passar els dies que li queden entre reixes. La decisió ara és a les mans de les autoritats que han vist com l'home més buscat del món se'ls escapava dues vegades de les mans. A la tercera (captura) va la vençuda? ●